

Pel·lícules de por

Xavier Vinader

"La pel·lícula-document de Rosi sobre Mattei no ha estat pas l'única feta sobre assumptes tèrbols de la història contemporània. N'hi ha una bona colla. Recordem, per exemple, 'La batalla de Argel' de Gillo Pontecorvo. O la magnífica Z de Costa Gavras, autor també de 'La confessió' i de 'Secció Especial'. L'última és 'Agenda oculta', de Ken Loach."

La tecnologia aplicada a la història és implacable. Trenta-tres anys després d'esmicolar-se amb el seu avió particular al bosquet de Bascapè, a prop de Milà, el cadàver del financer Enrico Mattei, el famós fundador de l'ens petrolífer estatal italià (ENI), ha fet revelacions insospitades.

L'autòpsia detallada, practicada pel professor Carlo Torre per ordre de la fiscalia de Pavia, ha revelat fragments microscòpics de metall incrustats als ossos i a la zona toràcica de les restes exhumades d'Enrico Mattei, fragments que evidencien que hi hagué una explosió interna, no pas externa, en l'avió estavellat.

Les restes de l'aparell conservades i examinades amb lupa una vegada més també han confirmat aquesta hipòtesi. El bimotor no va explotar a terra a conseqüència de la patacada; es va desintegrar en l'aire per efecte d'un artefacte que hi havien col·locat a dins. Els familiars de Mattei mai no es van creure la tesi de l'accident aeri, com es va dir a l'època, i sempre han afirmat que hi havia hagut un atemptat. La seva insistència a voler esbrinar la veritat al final ha donat fruits.

El tràgic final d'Enrico Mattei va ser objecte d'una pel·lícula protagonitzada per Gianmaria Volontè l'any 1972 i dirigida per Francesco Rossi, amb el títol de *Il caso Mattei*. El film ja apuntava la tesi de l'atemptat i va aixecar polseguera a la seva època. Va ser rodat barrejant la tècnica del documental amb la ficció i sempre ha estat una pel·lícula maleïda —que mai no va tenir la publicitat adequada i que sols emetia a altes hores de la nit la TV italiana—, a la qual ningú fins ara no ha fet justícia.

La desaparició de Mattei es va tornar a posar de moda no fa gaire, quan el famós penedit, Tommaso Buscetta, va declarar que, el financer, l'havia assassinat la Màfia per encàrrec del càrtel del petroli —conegut per "Les Set Germanes"—, que dominen els americans. Mattei era un personatge incontrolable que s'havia guanyat molts enemics als Estats Units i al si de l'OTAN a partir del moment que va proposar de comprar petroli soviètic en plena guerra freda. L'acord històric que va tancar l'any 1957 amb el xa de Pèrsia també el va enfrontar amb els interessos de "Les Set Germanes" que no li van perdonar mai la seva independència. Fins que al final van ordenar de matar-lo.

Una escena d'"Agenda oculta". Shot to kill a l'Ulster.

Però la pel·lícula-document de Rosi sobre Mattei no ha estat pas l'única feta sobre assumptes tèrbols de la història contemporània. N'hi ha una bona colla. Recordem, per exemple, *La batalla de Argel* de Gillo Pontecorvo. O la magnífica *Z* de Costa Gavras, autor també de *La confessió* i de *Secció Especial*. L'última és *Agenda oculta*, de Ken Loach, que posa en evidència la política del *shot to kill* practicada per les forces de seguretat britàniques a l'Ulster i la investigació que va protagonitzar Stalker, el superpolicia enviat per Scotland Yard a Belfast per aclarir els fets. Són films que posen els cabells drets. Films que fan reflexionar i que mai no et deixen indiferent.

Aquí, el cineasta Pere Costa —autor d'*El caso Almería*, *Redondela* i *Una casa en las afueras*, estrenada fa poc— vol portar el cas GAL al cinema. Assegura que és el moment de fer-ho, que hi ha els diners necessaris, i em parlava uns dies enrere d'un projecte de guió que podria estar llest en un futur pròxim. Veurem què passa, però sóc escèptic.

Recordo el que va passar fa uns anys amb un projecte de llarg-metratge sobre les "trames negres" a Espanya que finançava el diari *El País* i que em varen encarregar de fer, a mi juntament amb un redactor de Madrid. Al principi tot anava bé, però després d'unes quantes setmanes de treball intensiu, tot va quedar resumit en trenta minuts de rodatge i algunes bobines muntades provisionalment. El testimoni d'un dels participants en l'atemptat contra la revista *El Popus*, que vaig engrescar perquè ho expliqués tot davant la càmera, va provocar la parilització total del film. Els qui pagaven es van espantar pel realisme de la història i van decidir de fer marxa enrere. I és que les nostres pantalles, encara que sembli al contrari, no estan per espants.